

מסורת הש"ס

(א) וערכין ה' ושי"ג,
(ב) וסנהדרין טו,
(ג) ויבמות נט. ב"ק יב. ב"ב
ד. ק"ג. (ד) ב"מ ק:
סנהדרין טו. שניעות מה:
(ה) [לקמן מ.], (ו) (מכזות
כד. א.) (ז) קדושין כג,
(ח) [עירובין טו. ושי"ג],
(ט) [לקמן מ.], (י) [ויקרא
פרשה יא ב.], (יא) [שמיטות
מג. א.] (יב) [דף לה.],
(יג) [ע"ג], (יד) [דף מ.],
(טו) ז"ל לשמואל מ"ב,
(טז) [וע' חו"ס סנהדרין סח:
ד"ה קטן], (יז) ס"א ושאלה,
וע' רש"י ורש"י (יח) [וע'
העב' חו"ס חולין לו. ד"ה
אמר רבא וכו' קדושין כג.
ד"ה וז"ל],

גליון הש"ס

גמ' מר סבר כגוזז דמי.
ע' נדרים דף ק"ה ע"ב וזר
דף ע"א ע"ב:

מוסף רש"י

יש דברים שהם
בקרע. מחזירים
לקרע. ואין בקרע.
אלא ממטלטלין (סנהדרין
טו.) ומשניין עליהן
(שבתות מ.ב.) ר"מ
מחזירי שניעות (ב"ח פ'
לשבע על השאלה שהיה
מקנה הענינה. א"ע"ג דין
נשבעין על הקרקעות,
כדלפינו בשניעות הדינים
(מב.) הלא כיון דאין לייבא
לקרע דעומדות ליבא
הן. כדמיון ר' יוסי בר
מינה לפלוגמיהו, ככללות
דמיון ומשניין (סנהדרין
טו.) הרי הוא בקרע.
ואין נשבעין עליהן (ב"ח
פ.). אבל הכי. שער,
כמה דקאי אשבוזי
משבחה. הלכך אפילו ר"מ
כשער כרען ספירה ליה
לשטנים (טו.) כשטנים כל
המחזיק בהן זכה בהן.
אפילו לאחר זמן (קדושין
כג.) אין לו תקנה. אפילו
כשער (קדושין טו.)

מוסף תוספות

א. וטעמא משום דגדול
יש לו יד לזכות לעצמו,
אבל קטן שאין לו יד
לזכות לעצמו וזכין
בעבורו. רש"י.
ב. אשכחן וכו' דאית
לחו זכיה. חו"ס ה"א.
ג. ורבנן סברי דקטנים
כבר זכו בהם שמים. חו"ס.
ד. ומיהו ר"ת
ה"א. ד. ויהי דוחה הוא
בעצמו היה דוחה הוא
דפליג ר' יוחנן התם
דקאמר יאת הבית הגדול
בית שמגדלין בו תפלה,
אף שמגדלין בו תפלה
קאמר, להכי מייחז מרב"ל
לדור פפא דאמר איפסא
לא הוי לא כרב"ל ולא כר'
יוחנן. חו"ס חולין לו. ד"ה
אמר רבא.

השולח פרק רביעי גיטין

ל"א.

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו. להקדש לזטלה דמניא
(ערכין דף ה.) המעריך פחות מכן חדש ר"מ אומר נותן דמיו דלדס
יודע שאין ערך לפחות מכן חדש וגמר ואמר לשם דמים הכא נמי יודע
שאין עבד ראי לא להקדשה ולא לזנין וכיון דנלשון הקדש אקדשה

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו
לבטלה ה"ג מסתברא דקתני סיפא וכן הוא
שהקדש עצמו *עושה ואוכל שלא הקדש
אלא דמיו אי אמרת בשלמא ר"מ היא שפיר
אלא אי אמרת רבנן היא בשלמא עבדו לרמי
קאי אלא איהו לרמי קאי לימא כתנאי
המקדש עבדו *אין מועלין בו רבן
שמעון בן גמליאל אומר מועלין בשערו מאי
לאו בהא קמיפלגי דמר סבר קדוש ומר סבר
לא קדוש ותסברא האי מועלין בו ואין מועלין
בו האי קדוש ואינו קדוש מיבעי ליה אלא
דכולי עלמא קדוש והכא בהא קמיפלגי דמר
סבר עבדא במקרקעי דמי ומר סבר כמטלטלי
דמי אי הכי אדמיפלגי בשערו ליפלגו בגופו
אלא דכולי עלמא *עבדא במקרקעי דמי והכא
בשערו העומד ליגוז קמיפלגי *מ"ס כגוזז דמי
ומר סבר לאו כגוזז דמי לימא הני תנאי כהני
תנאי דתנן ר"מ אומר יש דברים שהם
בקרע ואין בקרע ואין חכמים מודים לו כיצד
עשר גפנים שטענות מסרתי לך והלה אומר
אין אלא חמש ר"מ מחייב וחכמים אומרים
כל המחזיר לקרע הרי הוא בקרע וא"ר יוסי
בר' חנינא ענבים העומדות ליבצר איבא
בינייהו דרבי מאיר סבר יבצורות דמיון ורבנן
סברי לאו כבצורות דמיון אפי' תימא רבי
מאיר עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא
בענבים דכמה דקיימין מיכחש כחשי אבל
הכא ככמה דקאי אשבוזי משבחה כי סליק ר'
חייא בר יוסף אמר להאי שמעתא דרב קמיה
דר' יוחנן א"ל אמר רב הכי והוא לא אמר הכי
והאמר עולא אמר ר' יוחנן והמפקיר עבדו
יצא לחירות וצריך גט שחרור הכי קאמר ליה
אמר רב כוותי ואיכא דאמרי לא סיימוה קמיה
א"ל ולא אמר רב צריך גט שחרור ור' יוחנן
למעמיה דאמר עולא א"ר יוחנן המפקיר עבדו
יצא לחירות וצריך גט שחרור גופא אמר
עולא אמר ר' יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות
וצריך גט שחרור איתביה ר' אבא לעולא
גר שמת ובובזו ישראל נכסיו והיו בהן
עבדים בין גדולים ובין קטנים קנו עצמן בני
חורין אבא שאול אומר הגדולים קנו עצמן
בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן
וכי מי כתב גט שחרור לאלו אמר ר"מ היא
מדרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא וטעמא
מאי אמר רב נחמן קסבר עולא עבדו דגר כי
אשתו מה אשתו משתלחה בלא גט אף עבדו
משתלחים בלא גט אי הכי אפי' ישראל נמי
אמר קרא יוהנחנחלתם אותם לבניכם אחריכם
לרשת אחוזה אי הכי המפקיר עבדו ומת נמי
אלמה *אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו
העבד אין לו תקנה דאמימר קשיא אמר רבי
יעקב בר אידי א"ר יהושע בן לוי הלכה כאבא
שאול אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי
בפירוש

ישראל שמת נמי לא
המפקיר עבדו. דמו
ליכא חלה לזנין. ומת. לא ליבעי גט שחרור להפקיע אסורו דהא מית ליה וזנין לא זכו בהן מעולם: אין לו תקנה. כדמפרש
לקמן י' דכיון דהפקירו פקע ממוניה מניה ואסורא הוא דשם לזעלים עליהן וכי מית אין זו ירושה להוריש לזניו הלכך אין לו מי שמיירונו בנט:
גט עבדו נמי לא צעי גט: א"ה. ישראל שמת נמי לא
המפקיר עבדו. דמו
ליכא חלה לזנין. ומת. לא ליבעי גט שחרור להפקיע אסורו דהא מית ליה וזנין לא זכו בהן מעולם: אין לו תקנה. כדמפרש
לקמן י' דכיון דהפקירו פקע ממוניה מניה ואסורא הוא דשם לזעלים עליהן וכי מית אין זו ירושה להוריש לזניו הלכך אין לו מי שמיירונו בנט:
גט עבדו נמי לא צעי גט: א"ה. ישראל שמת נמי לא
המפקיר עבדו. דמו
ליכא חלה לזנין. ומת. לא ליבעי גט שחרור להפקיע אסורו דהא מית ליה וזנין לא זכו בהן מעולם: אין לו תקנה. כדמפרש
לקמן י' דכיון דהפקירו פקע ממוניה מניה ואסורא הוא דשם לזעלים עליהן וכי מית אין זו ירושה להוריש לזניו הלכך אין לו מי שמיירונו בנט:

הא מני ר"מ היא. הכא משמע דרז דלא כר"מ והא דאמר צפ"ק
דערכין (דף ה.) האומר ערך כלי עלי נותן דמיו כר"מ וכן צפ"ק
האומר משקלי עלי (ס"ה.) דתנן ערך ידי ורגלי עלי לא אמר כלום ואמר
רז עלה נותן דמיה ומפרש לר"מ אליבא דר"מ קאמר וליה לא ספירא

ליה ואע"ג דבסוף פ"ק דסנהדרין (דף
טו.) גזי הערכין המטלטלין מפרש רז
באומר ערך כלי עלי כר"מ לא ספירא
ליה הכי וכי האי גוונא אשכחן דרש
אלמנה מונית (מכזות דף טו.) דבעי
למיימר טו שמואל דהיזנות מנן וכאנשי
יהודה אע"ג דבסוף נערה שנתפתה
(ס"ה.) אמר שמואל הלכה כלאנשי
גליל: עבדא במקרקעי דמי.
ולכך אין מועלים בו דאין מעילה
במחזור דצ"ה הנהגה (מעילה יח.)
למחזיק מעילה חטא חטא ממחזיקה
והא דאמר צפ"ק המוכר את הספינה
(ב"ב פ"ג ע"ט.) הקדש צור מלא מים
מועלין בו וזמה שצמחו לא כמו
שפי' שם רבינו שמואל שהניע חפציו
בצור דהא אין מעילה במחזור אלא
כשעקר מן הצור חוליא ונהנה
ממנה:

קטנים כל המחזיק בהן זכה
בהן. דאין להן יד
לזכות בעצמן וכן צפרק מי שמת
(ב"ב פ"ג קטו.) גזי פלוגמא דזינן לקטן
ואין זכין לגדול *ואע"ג דלית ליה
זכיה צמיאא כדאמרין בהנזקין
(לקמן נט.) היינו מדרבנן מפני דרכי
שלוס והכל לא שייך ההוא טעמא
וא"ת צפרק לזכר ועברה (סוטה מו.)^א
אמר לא ליקני אינש לזכר לזכר לזכר
צ"ט ראשון דינוקא מקני קני אקנוי
לא מקני וליכא למימר דהאם צפיקח
כגון זכור וזקנו אגוז וטעונו דהא
צפ"ק דקדושין (דף כג.) צההוא עובדא
דא"ל שוף לי מסכאי משמע דהוא צו
דעת וקאמר התם איכא דלמרי קטן
הוא וי"ל דעתא אחרת מקנה אותם
שאינן: *ובי מי כתב גט שחרור
צ"א. אלא לא צעי גט להמיר צנת
חורין והיינו כשמואל דאמר מי שאין
לו רשות רבו עליו אינו קרי עבד
וטעמא דאזא שאלו קטנים דחשיב
רשות רבן עליהן כיון שאין להן
יד בעצמן:

אלמה אמר אמימר בו. וא"ת מאי
אי הכי כ"ש לשמואל
תקשי דאמימר וי"ל דהא לא קשיא
ליה משום דשמואל תנאי היא צפרק
החולין (יבמות מ.) וצפרק בתרא דנזיר
(דף סג.) אכל הא קשיא ליה אי תמיא
דאמימר דלא כר' יוחנן רציה ולהכי
נמי לא מצי למיפך לאמימר
מדרבנן *דלדא שאלו דלחיו מוקי להו
כההוא תנא דלית ליה דשמואל אכל
איהו סבר כההוא תנא דפליג עלייהו
וסבר דלדידיה כריך גט שחרור ואין
לו תקנה:

הלכה כאבא שאול. אומר ר"ת
דהלכה כר"ז לנגזי רבי
יוחנן כדמוכח צפרק בתרא דמגילה
(דף ס.) דאמר כוותיה דרז פפי
מסתברא דאמר ר"ז צ"ל צית הכנסת
מותר לעשות צית המדרש ואע"ג דר'
יוחנן פליג עליה התם דייק מדר' יהושע בן לוי דהלכה כרז פפי צ"ל:
מה
כדמפרש
אין לו תקנה. כדמפרש
לקמן י' דכיון דהפקירו פקע ממוניה מניה ואסורא הוא דשם לזעלים עליהן וכי מית אין זו ירושה להוריש לזניו הלכך אין לו מי שמיירונו בנט:
צפירוש

עין משפט
נר מצוה

סו א מ"י פ"ו מהלכות
ערכין ה' כ סמג
עשין קלז:
סו ב מ"י פ"ה מהלכות
מעילה ה' י:
סו ג מ"י פ"ה מהל'
טוען ה' ד סמג
עשין זה טוען ח"מ סימן
דס סעף ב:
סו ד מ"י פ"ה מהל'
מעילה ה' י:
ע ה מ"י פ"ב מהל' וזכיה
הלכה ח סמג עשין פפ
טור ש"ע י"ד סי' רסו
סעף פה טוען ח"מ סי' מ'
ערה סעף כט:

תורה אור השלם

1. והתנחלתם אותם
לבניכם אחריכם לרשת
אחיהם לזמן
תעבדו ובאחיכם בני
ישראל איש באחיו לא
תורה בהן פקדו:
ויקרא כה מו

פסקי ר"ד

וכן אמר עולא א"ר יוחנן
המפקיר עבדו יצא לחירות
וצריך גט שחרור איתביה
ר' אבא לעולא גר שמת
ובובזו ישראל את נכסיו
והיו בהן עבדים בין
גדולים בין קטנים קנו
עצמן בני חורין אבא
שאול אומר גדולים קנו
עצמן ב"ח קטנים כל
המחזיק בהן זכה וכי מי
נשתלח בלא גט אף
עבדו משתלחים במיתה
בלא גט פי' אין הפקר
לדאור מיתה דומה
לדאור דמחיים דעבר
איתקש לאשה דגמר לה
לה דכתיב או חופשה לא
תן לה וכתב לה
כחכ בהן חירות מה אשה
אינה יוצאה מחיים בלא
גט ולאחר מיתה יוצאה
ה"ה הכי נמי עבד: אי הכי
ישראל נמי אמר קרא
והתנחלתם אותם לבניכם
אחריכם אבל גר שאין לו
יורשים יוצא במיתה רבו
א"ר יעקב בר אידי אריב"ל
הלכה כאבא שאול דאמר
קטנים כל הקדוש בהן זכה
שאין להן יד לזכות
בעצמן: ור' חייא בר אבא
א"ר יוחנן אין הלכה כאבא
אדא והלכתא כאבא
שאול דהכי אמרי' בפ"ק
דקדושין (כב.) רב יהודה
הגדולה גר שאין לו
יורשים הוה חשל על מר
והטא לשויילי ביה חזיה
דחקין ליה עלמא טובא
אמר ליה לעבדיה שלוח לי
סמטא ואמטיניהו לגו
ביתאי איכא דאמרי גדול
הוה זה פירש למיתה וזה
פירש לעבדות ואיכא
דאמרי קטן הוה וכאבא
שאול דאמר קטנים כל
המחזיק בהן זכה: